

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

علویّات: کلمہ سیصد و ہشتاد و ہشتم

شرحی بر کلمات قصار حضرت علی – علیہ السلام

چهار شنبه ۲۶ - ۰۹ - ۱۴۴۱؛ ۳۱ - ۰۲ - ۱۳۹۹؛ ۲۰ - ۰۵ - ۲۰۲۰

علویّات: کلمه سیصد و هشتاد و هشتم نفوذ قول

قَالَ - عَلَيْهِ السَّلَامُ: رَبُّ قَوْلٍ أَنْفَعُ مِنْ صَوْلٍ. (کلمات قصار، ۳۸۸)

(او - علیه السلام - فرمود: چه بسیار سخنی که نافذتر باشد از یورش بردن!)

Amir al-mu'minin, peace be upon him, said: Many an expression is more effective than an attack.

علویات: کلمه سیصد و هشتاد و هشتم

قول در آیات و روایات

• نقل قولی دیگر از امام علی - علیه السلام (بحار الأنوار، ج ۱، ص ۱۸۳):

وَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ - ع - الْكَلِمَةُ مِنَ الْحِكْمَةِ يَسْمَعُهَا الرَّجُلُ فَيَقُولُ أَوْ يَعْمَلُ بِهَا خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ.

(کلمه‌ایی از حکمت که مرد بشنود آن را، و بگوید، یا عمل کند بدان، بهتر از عبادت سالی باشد.)

• خدای تعالی در قرآن کریم می فرماید:

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَ فَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ (۱۴:۲۴ ابراهیم)

يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ قُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا (۳:۷۰ الأحزاب) (ای کسانی که ایمان آوردید، تقوا ورزید خدا را، و بگویید سخنی استوار!)

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَ الْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ وَ الَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَ مَكْرٌ أُولَئِكَ هُوَ يُبَوِّرُ (۱۰:۳۵ الفاطر)

علویات: کلمه سبید و هشتاد و هشتم

قول در آیات و روایات

• در آیاتی دیگر، خدای تعالی می فرماید:

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَ لَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (۵: ۱۰۰ المائدة)

ما يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ (۵: ۱۸ ق)

• روایتی از رسول الله – صلی الله علیه و آله :

حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ ... عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

إِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ رِضْوَانِ اللَّهِ لَا يُلْقِي لَهَا بَالًا، يَرْفَعُ اللَّهُ بِهَا دَرَجَاتٍ، وَإِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ لَا

يُلْقِي لَهَا بَالًا يَهْوِي بِهَا فِي جَهَنَّمَ. (صحيح بخاری)

علویات: کلمه سیصد و هشتاد و هشتم

اشاراتی درباره کلمه

• روایتی دیگر از حضرت محمد – صلی الله علیه و آله:

... عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: قُلْتُ لِلنَّبِيِّ – صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ – ، " حَسْبُكَ مِنْ صَفِيَّةَ كَذَا وَكَذَا" ، قَالَ: غَيْرُ مُسَدِّدٍ تَعْنِي قَصِيرَةً، فَقَالَ لَقَدْ قُلْتَ كَلِمَةً لَوْ مُرِجَتْ بِمَاءِ الْبَحْرِ لَمَزَجَتْهُ، قَالَتْ: وَ حَكَيْتُ لَهُ إِنْسَانًا، فَقَالَ: مَا أَحَبُّ أَيِّ حَكَيْتُ إِنْسَانًا وَ أَنْ لِي كَذَا وَكَذَا (سنن ابی داود: باب فی الغیبة)

• گزیده ای از کلام یکی از علمای مراکشی در باب قول:

کلمه ساده‌ترین و آسان‌ترین چیزی است که انسان صادر می‌شود.

در بسیاری موارد گوینده حتی فکر نمی‌کند درباره آنچه می‌گوید.

کلام آینه قلب است، و ارزش هر ظرفی به چیزی است که در آن است.

انسانی که کلمه‌ای پاکیزه گوید برای خود او آن کلمه بماند و رشد کند: ملائکه برای انسانی که برای دیگران دعاء

کند، مثل همان دعاء را می‌کنند.

علویّات: کلمه سیصد و هشتاد و هشتم

اشاراتی درباره کلمه

- گزیده ای از کلام یکی از علمای مراکشی در باب قول (ادامه):
صرف تبسم به دیگری صدقه است، چگونه کلام طیبه صدقه نباشد. چرا صفحه اعمال خود را از حسنات پر نکنیم؟
سلام کلمه طیبه است، پرسیدن احوال آنها کلمه طیبه است، دعای برای آنها کلمه طیبه است، نیک یاد کردن از آنها پشت سر آنها کلمه طیبه است، حتی سکوت از آنچه آنها را آزار می‌دهد کلمه طیبه است، چه بسیار سخن گفتن با خود نیز خیر باشد یا شرّ، خاطرات نیز کلمات هستند.
کلمه چون از تو صادر شود، دیگر سوی تو باز نمی‌گردد.
تو کلمه خود هستی، بنگر چه گونه می‌خواهی باشی.
زبان را بر کلام خیر عادت دهید.
کلمه طیبه دور را نزدیک می‌سازد، و آتش دشمنی‌ایی را که شیطان روشن می‌کند خاموش می‌گرداند.
مراعات نفوس دیگران در کلام داشته باشید.

علویّات: کلمه سیصد و هشتاد و هشتم

تاثیرگذاری سخن

• نظامی:

در این گنبد به نیکی در ده آواز
که گنبد هرچه گویی گویدت باز

• خواجه عبد الله انصاری:

یکی چهل سال علم آموزد چراغی نیفروزد، یکی سخنی گوید دل خلقی بسوزد.